

SIMPOZIONUL INTERNAȚIONAL „MEHEDIŢI — ISTORIE, CULTURĂ, CIVILIZAȚIE”

În zilele de 27 și 28 mai 1992 s-a desfășurat la Drobeta Turnu Severin cea de a XI-a ediție a simpozionului „Mehedinți — istorie, cultură, civilizație” reluându-se astfel o mai veche și valoroasă tradiție locală, de data aceasta manifestarea științifică primind caracter internațional prin prezența câtorva personalități ale vieții științifice din Serbia (Institutul balcanologic al Academiei de Științe, Universitatea din Belgrad și Centrul cultural Negotin).

După cuvîntul de salut al profesorului Mite Măncanu, consilier șef al Inspectoratului pentru cultură Mehedinți, care a reliefat cu acest prilej și existența unor tradiții de cercetare științifică între specialiștii de pe ambele maluri ale Dunării, care trebuie reinodate, și alocuțiunile persoanelor oficiale și ale oaspeților străini, au fost prezentate în plen comunicările: *Prof. univ. dr. Milan Vanku (Belgrad): Nicolae Titulescu, un strălucit diplomat român care a pledat pentru apropierea și colaborarea țărilor balcanice.* Este viziunea unui român din Serbia, membru al Fundației Nicolae Titulescu și primul autor din străinătate care a publicat o monografie despre ilustrul nostru diplomat, despre activitatea și personalitatea acestuia. Autorul acordă un loc distinct în economia lucrării rolului pe care l-a avut Nicolae Titulescu în realizarea Micii Înțelegeri, faptului că el a mediat încheierea acestui tratat internațional și ca imperturbit

al regelui Alexandru al Serbiei. *Academician Ioan C. Chițimia: Războiul de independență în conștiința istorică și folclorică a poporului român.* În contextul câtorva exemple de mitologizare a unor evenimente istorice mai depărtate, autorul prezintă documente inedite din Războiul pentru independență din 1877, scrisori simple limpezi ale ostașilor către familii, narînd evenimente cotidiene de pe front, drame ostășești sau familiale, ce nu pot fi găsite în statistici, documente de arhive militare sau civile, nici chiar în memorialistică.

Colonel Liviu Groza: Adecziunea mehedințenilor la lupta generalului Traian Doda pentru drepturile românilor din Banat. Pensionarea grăbită și forțată a generalului Traian Doda din armata imperială habsburgică l-a determinat pe acest patriot să intre în viața politică, ca deputat în Dietă, pentru a apăra drepturile românilor bănățeni. Lupta sa își află ecou și-n rîndurile unor intelectuali orșoveni ce-i trimit o scrisoare de atașament față de poziția sa de fruntaș al mișcării de emancipare națională a românilor bănățeni la 20 ianuarie 1880 (publicată de „Tribuna” sibiană în nr. 9/1880). După înlăturarea lui Traian Doda din Dietă, orșovenii l-au ales ca deputat pe protopopul Mihai Popovici, care a adoptat aceeași atitudine ca și predecesorul său.

Prof. univ. dr. Momcilo D. Savič: Cîteva considerații asupra „Cronicii Mehadiiei” de Nicolae Stoica de

Hațeg. Lucrarea în discuție este o scriere de mare însemnătate pentru istoria Banatului de sud-est. A fost descoperită întîmplător la Virșeț (Serbia) și tipărită de jure în cîteva ediții. Dincolo de evidențierea unor momente istorice relatate de cronicar, care consemnează relațiile dintre români și sîrbi, autorul încearcă să realizeze și portretul lui Nicolae Stoica de Hațeg prin prisma acestei scrieri și a întregii sale opere.

În cadrul primei secțiuni au fost apoi prezentate comunicările: *Marcela Bratiloveanu-Peșel'ar: Obiceiuri pastorale de prănăzără și practici de prosperare a mîrei.* Fragment dintr-o lucrare ampă dedicată de autoare obiceiurilor tradiționale pastorele. Pe data aceasta a fost prezentat: „Zăprăorul”, un pășunat ritual ca și „luarea manei” cu răfrîm și influențele sale benefice asupra viiutenței producții de lapte a animalelor.

Anghel Sandulovici (Negotin-Serbia): Situația românilor în Serbia. Un titlu mult prea general pentru o lucrare interesantă despre haiducie. Români dintre Dunăre și Timoc au dat, alături de sîrbi, o serie de haiduci, care au acționat în Craina Timocană și în alte zone tirg de secole, pînă prin anul 1865. Alături de Hajduk Veljko, Baba Novak, Stojan Straja a acționat în secolul trecut Karapangea în zona Cazanelor Dunării.

Prof. univ. dr. Octav Păun: Paralele folclorice: novăcești în eposul românesc și în cel sîrbesc.

Studiu de profunzime, definind cadrul comparatismului, faptul că balada este cea mai propice unor atari cercetări în foclor. Paralela temei novăceștilor depășește, asemenea altor teme, folclorului românesc și sîrbesc, extinzîndu-se spre bulgari și alte spații balcanice.

Prof. Vasile Pîrvănescu: Raporturile dintre doi oameni de seamă ai Mehedințului — Theodor Costescu și Alexandru Bărcăcilă — într-o scrisoare a scriitorului I. C. Vissarion. Două personalități ale Severinului la începutul de veac — Theodor Costescu, temperamental, dur pînă la violență și Alexandru Bărcăcilă, gîndire largă, umanistă, om mișalos cu o arhivă foarte bine pusă la punct — sînt autorii unor acțiuni mărețe pentru orașul lor și pentru județul Mehedinți, realizîndu-le fiecare pe calea ce-i poartă amprenta. Ei nu pot însă colabora, se evită reciproc. Scriitorul I. C. Vissarion, într-o scrisoare către Alexandru Bărcăcilă, o epistolă cu iz poetic, reliefează tocmai meritele celor doi, merite ce au dădînit prin timp și după trecerea lor în neființă.

Mihai Pîrvulescu: Învățămîntul românesc din Banat în prima jumătate a secolului al XIX-lea. După o trecere în revistă a începutului învățămîntului bănățean, autorul insistă asupra rolului școlii în formarea intelectualității române din Banat atît în zona regimentului de graniță, cît și în cea administrată civil. S-a realizat astfel, la sfîrșitul secolului XVIII și începutul secolului XIX, pe de o parte alfabetizarea generațiilor tinere iar pe de alta formarea intelectualității laice, din care se desprinde un grup elitar. Pregătirea accesului românilor la învățămîntul superior se face mai ales prin liceul piarist din Timișoara, unde pînă în 1867 examenele se dădeau în limba latină, fiind acesta o adevărată „rînda nivelatoare” a viitorilor intelectuali. Grupul elitar al intelectualității laice și-a asumat apoi sarcina conducerii mișcării de emancipare și eliberare națională a românilor bănățeni, de solidaritate cu celelalte mișcări de eliberare națională.

Valeria Pîrvănescu: Theodor Aman. O comunicare în concordanță cu expoziția Aman în care s-a desfășurat secțiunea, o pre-

zentare a lui Theodor Aman ca pictor, dascăl și animator cultural.

Pavel Ciobanu: Nedeile. Temă amplă, autorul insistînd asupra definirii obiceiului, sensului său arhaic (inclusiv denumirea), pledînd pentru acest arhaism mai ales în zonele montane, făcînd referiri deosebite și la tirgurile-nedeie. Totodată, înaintea prezentării unor rezultate ale cercetărilor personale, oferă ample considerații asupra bibliografiei temei. În plus autorul oferă date privind formele de pășunat ritual legate de aceste sărbători.

Prof. Constantin Juan-Petroi: O replică a complexului brăncușian de la Tîrgu-Jiu în Orșova: ansamblul mănăstirii „Sfînta Ana”. La Orșova se află un complex memorial dedicat eroilor de la Alion și Cerna din 1916 de fostul lor camarad de arme, ziaristul Pamfil Șeicaru: mănăstirea „Sf. Ana” și o „cale a eroilor” ce duce spre ea. Acest complex amintește ideatic pe cel similar brăncușian de la Tîrgu-Jiu, păstrînd însă, bineînțeles, proporția între valoarea artistică a celor două obiective. Autorul evidențiază faptul că această cale „a eroilor” este o călătorie inițiativă, printr-un cadru natural, avînd pe traseu șapte troițe, șapte-monumente cu semnificație mitică, locuri sacre de popas, iar punctul final îl constituie locul de închinare, de meditație.

Preotul Dumitru Bălașa: N. D. Spineanu — candidat, în 1907, la Colegiul al doilea de Cameră din Mehedinți. Comunicare a trecut în revistă a preocupărilor acestei personalități pentru edificarea unei băi publice, a teatrului și a unui complex cultural, pentru modernizarea orașului.

Dr. Traian Udrea: Gheorghe Ionescu-Sișești și căile modernizării agriculturii românești după marca reformă agrară — opinia savantului despre căile noi pe care trebuia să muncască țărănul român pentru a avea o agricultură modernă, necesitatea ființării unor școli de specialitate.

Manifestarea a mai prilejuit audierea rapoartelor de cercetare ale specialiștilor de la Muzeul Regiunii Porților de Fier: Ion Stîngă — *Monedele Cetății Severinului*, Varvara Plăvițu, *Aspecte privind lădăritul în Mehedinți*, Elisabeta Cherban, *Cîteva obser-*

vații privind ornamentica și modul de dispunere a ornamentelor pe maramele din colecția muzeului, Ecaterina Bosoancă, *Aspecte etnografice în corespondența unui ziarist francez din secolul al XIX-lea*, Vasile Sișu, *Cîntece rituale funebre — simboluri și semnificații*, Cornelia Balaci, *Vestigii de artă brâncovenească la mănăstirea Gura Motrului*, Gabriel Crăciunescu, *Cercetări arheologice din satul Dobra, comuna Bălăcița*, Gheorghe Hincu, *Monumente de artă religioasă din secolele XVII — XVIII în județul Mehedinți*, Constantin Stuparu, *Raport asupra cercetărilor arheologice de la Schela Cladovei, campania 1991*, Olimpia Bololoi, *Aspecte de viață economico-socială în Plaiul Cloșani*, Stelian Baicu, *Un raport despre traficul de mărfuri în sectorul Porților de Fier în anii 1909 — 1911 scmnat de Karl Tompa*, Clarisa Vărvăreanu, *Puncte de vedere asupra unei piese de deosebită valoare istorică și muzicistică — sabia lui Alexandru Ioan Cuza*, Elena Căpitanescu, *Personalitatea lui Grigore Pleșoianu și valoarea operei sale în expoziția de istoric*, Eugenia Botu, *Plante medicinale existente în ierbarul secției de științele naturii*, Cornel Meilescu, *Geologia zonei Svinița și Pietrele Roșii*, Maria Bălăceanu, *Piese de argintărie din patrimoniul muzeului*. S-a mai desfășurat o masă rotundă cu tema „125 de ani de teatru la Turnu Severin”, a fost vernisată expoziția „Theodor Aman” și lansată, la prima ei apariție, revista „CLIPA — Magazin de literatură și artă” al cărei director, domnul Florian Copcea, a fost unul dintre sponsorii acestei ample manifestări culturale.

— CONSTANTIN JUAN-PETROI